

Vlaamse Toezichtcommissie voor de verwerking van persoonsgegevens

Advies wetgeving VTC nr. 2023/083 van 18 juli 2023

over

tekst	Ontwerp van besluit
van	van de Vlaamse Regering
titel	tot uitvoering van het Lokaal en Provinciaal Kiesdecreet van 8 juli 2011, wat betreft de indiening van de voordrachtsakten van kandidaten voor de lokale en provinciale verkiezingen
roepnaam	(besluit voordrachtsakten lokale en provinciale verkiezingen)
datum	zoals principieel goedgekeurd op 30 juni 2023

De Vlaamse Toezichtcommissie (hierna "de VTC");

Gelet op het decreet van 18 juli 2008 betreffende het elektronische bestuurlijke gegevensverkeer (hierna: "het e-govdecreet"), inzonderheid artikel 10/4, §1;

Gelet op de Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG (hierna AVG), inzonderheid artikel 36, 4, artikel 57, 1, c) en artikel 58, 3;

Gelet op de wet van 30 juli 2018 betreffende de bescherming van natuurlijke personen met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens (hierna "WVG");

Gelet op het verzoek om advies van de heer Bart Somers, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen zonder datum, ontvangen door de VTC op 20 juli 2023;

Gelet op de behandeling op de zitting van 18 juli 2023 en de beslissing om het dossier af te werken in een schriftelijke procedure;

Brengt op 18 juli 2023 het volgend advies uit:

I. VOORWERP VAN DE ADVIESAANVRAAG

1. De Vlaamse minister bevoegd voor Binnenlands Bestuur (hierna "de adviesvrager") verzocht om het advies van de Vlaamse Toezichtcommissie (hierna "VTC") over een ontwerp van besluit *tot uitvoering van het Lokaal en Provinciaal Kiesdecreet van 8 juli 2011, wat betreft de indiening van de voordrachtsakten van kandidaten voor de lokale en provinciale verkiezingen* (hierna "het Ontwerp"), zonder aanduiding van specifieke artikelen.

2. Aangezien de adviesbevoegdheid van de VTC op grond van artikel 10/4, § 1 van het e-govdecreet betrekking heeft op de verwerkingen van persoonsgegevens, is haar adviesverlening hiertoe beperkt.

Context

3. Het Ontwerp beoogt om de procedure te regelen voor de indiening van de voordrachtsakten van kandidaten voor de lokale en provinciale verkiezingen.
4. Voor de verkiezingen op 13 oktober 2024:
- moeten de kandidatenlijsten digitaal ingediend worden door de lijsttrekker van de lijst, met gebruik van de softwaretoepassing die het Agentschap Binnenlands Bestuur ter beschikking stelt. Die indiening kan gebeuren vanaf 4 september 2024 (de 39ste dag voor de stemming) tot en met 14 september 2024 (de 29ste dag voor de stemming), d.i. gedurende een periode van 11 dagen;
 - wordt in een uitzondering voorzien voor de indiening van de kandidatenlijsten in de faciliteitengemeenten, waar men de keuze heeft tussen een digitale indiening en een indiening op papier;
 - moet de voorzitter van het hoofdbureau deze procedure bekendmaken, uiterlijk de dag voor het begin van die periode;
 - worden ook de hulplijnen voor burgers die niet over de benodigde vaardigheden of toegang tot het internet beschikken, in dit besluit geregeld. Het gaat om de mogelijkheid om zich te laten bijstaan door een gemeentelijk personeelslid of door een personeelslid van ABB.
5. Voor een buitengewone verkiezing die plaatsvindt na 13 oktober 2024 (een eventuele herverkiezing):
- moeten de kandidatenlijsten op papier ingediend worden door de lijsttrekker van de lijst, of door zijn gemandateerde, op de 29ste dag voor de stemming;
 - moet de voorzitter van het hoofdbureau deze procedure bekendmaken, uiterlijk de 34ste dag voor de stemming.
6. De volgende bepalingen van het Ontwerp hebben betrekking op de verwerking van persoonsgegevens:

Hoofdstuk 1. Indiening van de kandidatenlijsten voor de gemeenteraadsverkiezingen

Artikel 1.

§1. De voordrachtsakten van kandidaten voor de gewone gemeenteraadsverkiezingen en voor de buitengewone gemeenteraadsverkiezingen, vermeld in artikel 218, §1, 2°, van het Lokaal en Provinciaal Kiesdecreet van 8 juli 2011, die plaatsvinden op 13 oktober 2024 worden door de lijsttrekker, namelijk de eerste kandidaat van de kandidatenlijst, digitaal ingediend. De voormelde digitale indiening is mogelijk vanaf woensdag 4 september 2024, om 9 uur 's morgens. Het Agentschap Binnenlands Bestuur stelt de elektronische procedure daarvoor ter beschikking en maakt die elektronische procedure bekend op zijn webtoepassing.

De bijlagen, vermeld in artikel 68, §1, eerste lid, van het Lokaal en Provinciaal Kiesdecreet van 8 juli 2011, worden op een van de volgende wijzen ingediend:

- 1° met de elektronische procedure, vermeld in het eerste lid, vanaf het tijdstip voor de digitale indiening van de voordrachtsakte, vermeld in het eerste lid;*
- 2° op papier, op zaterdag 14 september 2024, tussen 9 en 12 uur en tussen 13 en 16 uur, op de zetel van het gemeentelijk hoofdbureau.*

Op zaterdag 14 september 2024, tussen 9 en 12 uur en tussen 13 en 16 uur, neemt de voorzitter van het gemeentelijk hoofdbureau kennis van de digitaal ingediende voordrachtsakten, en, in voorkomend geval, van de digitaal ingediende bijlagen. De voorzitter bezorgt een ontvangstmelding aan de indieners.

§2. De voordrachtsakten van kandidaten voor de rechtstreekse verkiezingen, vermeld in artikel 3, 5°, van het Lokaal en Provinciaal Kiesdecreet van 8 juli 2011, worden conform artikel 2, §1, van het koninklijk besluit van 26 augustus 1988 tot vaststelling van de nadere regels voor de verkiezing van de raad voor maatschappelijk welzijn in de gemeenten bedoeld bij artikel 7 van de wetten op het gebruik der talen in bestuurszaken, gecoördineerd op 18 juli 1966, en in de gemeenten Komen-Waasten en Voeren op papier ingediend bij de voorzitter van het gemeentelijk hoofdbureau, op de zetel van het gemeentelijk hoofdbureau, op de tijdstippen, vermeld in paragraaf 1, tweede lid, 2°.

In afwijking van paragraaf 1, eerste lid, kunnen de voordrachtsakten van kandidaten voor de gemeenteraadsverkiezingen op 13 oktober 2024 in de gemeenten, vermeld in artikel 7 van de wet van 18 juli 1966 op het gebruik van de talen in bestuurszaken, in de taalgrensgemeenten Mesen, Spiere-Helkijn, Bever, Ronse en Herstappe, en in de gemeente Voeren ook op papier ingediend worden bij de voorzitter van het gemeentelijk hoofdbureau, op de zetel van het gemeentelijk hoofdbureau, op de tijdstippen, vermeld in paragraaf 1, tweede lid, 2°. Ter uitvoering van artikel 78 van het Lokaal en Provinciaal Kiesdecreet van 8 juli 2011 legt de Vlaamse minister, bevoegd voor het binnenlands bestuur en het stedenbeleid, de modellen van voordrachtsakte en van de individuele geschreven en ondertekende verklaring, vermeld in artikel 73 van het voormelde decreet, vast.

§3. Uiterlijk op 3 september 2024 maakt de voorzitter van het gemeentelijk hoofdbureau de bepalingen, vermeld in artikel 68, §1, eerste lid, van het Lokaal en Provinciaal Kiesdecreet van 8 juli 2011, en de bepalingen, vermeld in paragraaf 1, en, in voorkomend geval, paragraaf 2, bekend, met vermelding van de elektronische procedure, vermeld in paragraaf 1, eerste lid, en van de plaats waar het gemeentelijk hoofdbureau zetelt.

De informatie, vermeld in het eerste lid, wordt via de webtoepassing van de gemeente en op een fysieke gegevensdrager bekendgemaakt.

In afwijking van het tweede lid, wordt de informatie, vermeld in het eerste lid, voor de buitengewone verkiezing van de eerste gemeenteraad van een nieuwe gemeente als vermeld in artikel 218, §1, 2°, van het Lokaal en Provinciaal Kiesdecreet van 8 juli 2011, bekendgemaakt via de webtoepassingen van de samengevoegde gemeenten en op een fysieke gegevensdrager.

§4. De elektronische procedure, vermeld in paragraaf 1, eerste lid, wordt ontwikkeld en beheerd door het Agentschap Binnenlands Bestuur.

Het Agentschap Binnenlands Bestuur wordt aangewezen als verwerkingsverantwoordelijke als vermeld in artikel 4, 7), van de algemene verordening gegevensbescherming, voor de verwerking van de persoonsgegevens via de elektronische procedure, vermeld in paragraaf 1, eerste lid.

Art. 2.

De lijsttrekker die moeilijkheden ondervindt met het gebruik van de elektronische procedure, vermeld in artikel 1, §1, eerste lid, kan zich laten bijstaan door een gemeentelijk personeelslid dat het college van burgemeester en schepenen daarvoor aanwijst, of door een personeelslid van het Agentschap Binnenlands Bestuur dat de Vlaamse minister, bevoegd voor het binnenlands bestuur en het stedenbeleid, daarvoor aanwijst.

Art. 3.

Met het oog op de toepassing van artikel 172, §1, 1°, van het Lokaal en Provinciaal Kiesdecreet van 8 juli 2011 worden de voordrachtsakten afgedrukt op papier.

Art. 4.

Ingeval van een buitengewone gemeenteraadsverkiezing, vermeld in artikel 218, §1, van het Lokaal en Provinciaal Kiesdecreet van 8 juli 2011, die plaatsvindt na 13 oktober 2024, maakt de voorzitter van het gemeentelijk hoofdbureau ten minste vierendertig dagen vóór de dag van de stemming bekend dat de voordrachtsakten van kandidaten op zaterdag, de negenentwintigste dag voor de stemming, tussen 9 en 12 uur en tussen 13 en 16 uur in ontvangst zullen worden genomen op de zetel van het gemeentelijk hoofdbureau. De voorzitter van het gemeentelijk hoofdbureau vermeldt in de voormelde bekendmaking ook de plaats waar het gemeentelijk hoofdbureau zetelt.

De informatie, vermeld in het eerste lid, wordt bekendgemaakt via de webtoepassing van de gemeente en op een fysieke gegevensdrager.

Als de zevenentwintigste dag voor de verkiezing een wettelijke feestdag is, worden alle kiesverrichtingen op de dagen, vermeld in het eerste lid, achtenveertig uur vervroegd.

De eerste kandidaat van de lijst of de kandidaat die door de eerste kandidaat van de lijst daartoe gemandateerd is, bezorgt tegen ontvangstmelding de voordrachtsakte van kandidaten aan de voorzitter van het gemeentelijk hoofdbureau.

De voordrachtsakten van kandidaten en de bijlagen, vermeld in artikel 68, §1, eerste lid, van het Lokaal en Provinciaal Kiesdecreet van 8 juli 2011, worden op papier ingediend. Ter uitvoering van artikel 78 van het voormelde decreet legt de Vlaamse minister, bevoegd voor het binnenlands bestuur en het stedenbeleid, de modellen van voordrachtsakte en van de individuele geschreven en ondertekende verklaring, vermeld in artikel 73 van het voormelde decreet, vast.

In afwijking van het tweede lid, wordt de informatie, vermeld in het eerste lid, voor de buitengewone herverkiezing van de eerste gemeenteraad van een nieuwe gemeente als vermeld in artikel 218, §1, 2°, van het Lokaal en Provinciaal Kiesdecreet van 8 juli 2011, bekendgemaakt via de webtoepassingen van de samengevoegde gemeenten en op een fysieke gegevensdrager.

Hoofdstuk 2. Indiening van de kandidatenlijsten voor de stadsdistrictsraadsverkiezingen

Art. 5.

Voor de verkiezingen van de stadsdistrictsraden zijn de volgende artikelen van dit besluit van toepassing:

1° artikel 1, §1, §3 en §4, met dien verstande dat:

- a) "gemeenteraadsverkiezingen" wordt gelezen als "stadsdistrictsraadsverkiezingen";
- b) "artikel 218, §1, 2°" wordt gelezen als "artikel 218, §1, 2°/1";
- c) "gemeentelijk hoofdbureau" wordt gelezen als "stadsdistrictshoofdbureau";
- c) paragraaf 3, derde lid, wordt gelezen als volgt:

"In afwijking van het tweede lid, wordt de informatie, vermeld in het eerste lid, voor de buitengewone verkiezing van de eerste stadsdistrictsraad van een nieuw stadsdistrict als vermeld in artikel 218, §1, 2°/1, van het Lokaal en Provinciaal Kiesdecreet van 8 juli 2011, bekendgemaakt via de webtoepassing van de gemeente en op een fysieke gegevensdrager.";

2° artikel 2;

3° artikel 3;

4° artikel 4, met dien verstande dat:

- a) "gemeenteraadsverkiezing" wordt gelezen als "stadsdistrictsraadsverkiezing";
- b) "gemeentelijk hoofdbureau" wordt gelezen als "stadsdistrictshoofdbureau";
- c) "artikel 78" wordt gelezen als "artikel 83, 11°";
- d) het zesde lid wordt gelezen als volgt:

"In afwijking van het tweede lid, wordt de informatie, vermeld in het eerste lid, voor de buitengewone herverkiezing van de eerste stadsdistrictsraad van een nieuw stadsdistrict als vermeld in artikel 218, §1, 2°/1, van het Lokaal en Provinciaal Kiesdecreet van 8 juli 2011, bekendgemaakt via de webtoepassing van de gemeente en op een fysieke gegevensdrager.".

Hoofdstuk 3. Indiening van de kandidatenlijsten voor de provincieraadsverkiezingen

Art. 6.

Voor de verkiezingen van de provincieraden zijn de volgende artikelen van dit besluit van toepassing:

1° artikel 1, §1, §2, tweede lid, §3, eerste en tweede lid, en §4, met dien verstande dat:

a) "gewone gemeenteraadsverkiezingen en de buitengewone gemeenteraadsverkiezingen, vermeld in artikel 218, §1, 2°, van het Lokaal en Provinciaal Kiesdecreet van 8 juli 2011," wordt gelezen als "gewone provincieraadsverkiezingen";

b) "gemeentelijk hoofdbureau" wordt gelezen als "provinciedistrictshoofdbureau";

c) "gemeente" wordt gelezen als "provincie";

d) paragraaf 2, tweede lid, wordt gelezen als volgt:

"In afwijking van paragraaf 1, eerste lid, kunnen de voordrachtsakten van kandidaten voor de provincieraadsverkiezingen op 13 oktober 2024 door een lijsttrekker die ingeschreven is in het bevolkingsregister van een van de gemeenten, vermeld in artikel 7 van de wet van 18 juli 1966 op het gebruik van de talen in bestuurszaken, van de taalgrensgemeenten Mesen, Spiere-Helkijn, Bever, Ronse en Herstappe, of van de gemeente Voeren ook op papier ingediend worden bij de voorzitter van het provinciedistrictshoofdbureau, op de zetel van het provinciedistrictshoofdbureau, op de tijdstippen, vermeld in paragraaf 1, tweede lid, 2°. Ter uitvoering van artikel 84, 10°, van het Lokaal en Provinciaal Kiesdecreet van 8 juli 2011 legt de Vlaamse minister, bevoegd voor het binnenlands bestuur en het stedenbeleid, de modellen van voordrachtsakte vast."

2° artikel 2, met dien verstande dat "het college van burgemeester en schepenen" wordt gelezen als "het college van burgemeester en schepenen van de gemeente waar de lijsttrekker in het bevolkingsregister ingeschreven is";

3° artikel 3, met dien verstande dat "artikel 172, §1, 1°" wordt gelezen als "artikel 187, tweede lid";

4° artikel 4, eerste tot en met vijfde lid, met dien verstande dat:

a) "gemeenteraadsverkiezing" wordt gelezen als "provincieraadsverkiezing";

b) "gemeentelijk hoofdbureau" wordt gelezen als "provinciedistrictshoofdbureau";

c) "gemeente" wordt gelezen als "provincie";

d) het vijfde lid wordt gelezen als volgt:

"De voordrachtsakte van kandidaten en de bijlagen, vermeld in artikel 68, §1, eerste lid, van het Lokaal en Provinciaal Kiesdecreet van 8 juli 2011, worden op papier ingediend. Ter uitvoering van artikel 84, 10°, van het Lokaal en Provinciaal Kiesdecreet van 8 juli 2011 legt de Vlaamse minister, bevoegd voor het binnenlands bestuur en het stedenbeleid, de modellen van voordrachtsakte vast."

7. De VTC gaf op 17 januari 2023 advies over het voorontwerp van decreet tot wijziging van het Lokaal en Provinciaal Kiesdecreet¹.

De conclusie alsdan was :

De VTC is van oordeel dat het voorgelegde voorontwerp voldoende waarborgen zou kunnen bieden wat de bescherming van de persoonsgegevens van de betrokkenen betreft, op voorwaarde dat daarin volgende elementen bijkomend worden geïmplementeerd, inzonderheid:

algemeen (luik 1 van dit advies)

- verduidelijken wat de concrete rechtvaardigingsgrond is eventueel in de Memorie van Toelichting (luik 1 en 13 van dit advies);

kiezerslijst (luik 2)

- maximale bewaartermijnen te bepalen;

- de verwerkingsverantwoordelijke te specificeren en niet louter aan de Vlaamse Regering overlaten; voordrachtsakte (luik 8)

- de voorkeur voor het aanbieden van geanonimiseerde en in tweede orde gepseudonimiseerde gegevens verankeren in de wetgeving;

¹https://overheid.vlaanderen.be/sites/default/files/media/VTC/VTC_A_W_2023_005_advies_.pdf

verkiezingsuitgaven (luik 13)

- rekening houden met het feit dat informatie over eenmansbedrijven e.d. ook persoonsgegevens kan vormen.

De memorie werd naar aanleiding van dit advies als volgt aangevuld :

“Naar aanleiding van dit advies werden volgende tekstwijzigingen aangebracht aan het voorontwerp van decreet:

- bij elke titel in het LPKD en het DKD waar sprake is van de verwerking van persoonsgegevens, wordt een bepaling ingevoegd waarmee de concrete rechtvaardigingsgrond voor die verwerking wordt aangegeven, met inbegrip van de rechtvaardigingsgrond van zwaarwegend algemeen belang, als het gaat over de verwerking van persoonsgegevens waaruit politieke opvattingen kunnen blijken; in de artikelsgewijze toelichting bij die artikelen wordt concreet uitgelegd waarom die rechtvaardigingsgrond ingeroepen wordt; waar de concrete verwerking beperkt is tot een hoofdstuk of een artikel, wordt de rechtvaardiging alleen ingevoegd voor dat hoofdstuk of artikel, in plaats van voor de gehele titel (artikel 4, 17, 21, 31, 42, 58 van het ontwerp van decreet en artikel 79, 80 en 82, voorheen resp. 78, 79 en 81 van het ontwerp van decreet);

- in het nieuwe derde lid van artikel 21 LPKD wordt het agentschap, bevoegd voor het Binnenlands Bestuur, rechtstreeks aangewezen als verwerkingsverantwoordelijke (artikel 7 van het ontwerp van decreet);

- in het nieuwe zesde lid van artikel 71 LPKD wordt bepaald dat een onderzoeksproject waarvoor de persoonsgegevens van kandidaten nodig zijn, een motivering moet bevatten waarom het onderzoek niet kan gebeuren aan de hand van geanonimiseerde (in eerste orde) of gepseudonimiseerde (in tweede orde) gegevens (artikel 31 van het ontwerp van decreet);

- in artikel 196, §1, derde lid, en in artikel 197, §1, derde lid, LPKD worden dezelfde vertrouwelijkheids-eisen voor sponsoring ingeschreven als voor schenkingen (resp. artikel 71 en 72 van het ontwerp van decreet);

- er wordt een nieuw artikel 74 tussengevoegd waarmee in artikel 200 LPKD de vertrouwelijkheids-eisen voor de registraties van schenkingen ook van toepassing worden voor die van sponsoring;

- in paragraaf 2 van het nieuwe artikel 201/2 LPKD wordt expliciet de concrete rechtvaardigingsgrond voor de verwerking van persoonsgegevens in titel 1 van deel 4 van het LPKD (Verkiezingsuitgaven) verduidelijkt (artikel 76, voorheen 75, van het ontwerp van decreet); tevens wordt in de toelichting bij dit artikel een bijkomende motivatie toegevoegd voor het gebruik van de rechtvaardigingsgrond van zwaarwegend algemeen belang, als het gaat over de verwerking van persoonsgegevens waaruit politieke opvattingen kunnen blijken.

Tevens wordt in de toelichting bij artikel 4 van het voorontwerp van decreet verduidelijkt dat de bewaartermijn voor de kiezerslijst, vermeld in artikel 16, §4, vijfde lid, LPKD, tegelijk een minimale en een maximale bewaartermijn betreft.

Met deze wijzigingen en aanvullingen wordt voldaan aan de opmerkingen in het advies van de VTC.”

8. De VTC heeft wat dit betreft geen verdere opmerkingen.

II. ONDERZOEK VAN DE ADVIESAANVRAAG

1. Voorafgaande toelichting

9. De VTC stelt vast dat de personen van wie gegevens worden verzameld en uitgewisseld de volgende zijn: kandidaten voor gemeenteraad, stadsdistrictsraad of provincieraad;
- en dat het minstens de volgende gegevens lijkt te betreffen: identificatiegegevens, politieke overtuiging.
10. Het betreft informatie over natuurlijke personen met onder meer identificatiegegevens en dus gaat het om de verwerking van informatie over geïdentificeerde natuurlijke personen, zijnde persoonsgegevens zoals bedoeld in de AVG. De VTC gaat daarom na in hoeverre het Ontwerp en de bestaande decreten in lijn liggen met de principes van het gegevensbeschermingsrecht.

2. Kwaliteit van de regelgevende grondslag

11. De wettelijke basis van het Ontwerp is
- het Lokaal en Provinciaal Kiesdecreet van 8 juli 2011, artikel 68, §1, derde lid, ingevoegd bij het decreet van 30 juni 2017 en vervangen bij het decreet van (datum), en vierde lid, ingevoegd bij het decreet van (datum), artikel 78, 83, 11° en artikel 84, 10°, die luiden als volgt:

Art. 68. §1.

(...)

De Vlaamse Regering bepaalt de wijze waarop en de periode waarin die voordrachtsakten ingediend worden, en door wie, en ook de wijze waarop de bijlagen, vermeld in het eerste lid, ingediend kunnen worden.

De Vlaamse Regering regelt de bekendmaking van de wijze waarop en de periode waarin die voordrachtsakten ingediend worden, en door wie, en ook de wijze waarop de bijlagen, vermeld in het eerste lid, ingediend kunnen worden, door de voorzitter van het gemeentelijk hoofdbureau.

Artikel 78.

De modellen van voordrachtsakte, van verbeteringsakte en van de individuele geschreven en ondertekende verklaring, vermeld in artikel 73 worden door de Vlaamse Regering vastgelegd.

Artikel 83.

Voor de verkiezingen van de stadsdistrictsraden zijn de volgende artikelen van dit hoofdstuk van toepassing :
(...)

11° artikel 78;
(...)

Artikel 84.

Voor de verkiezingen van de provincieraden zijn de volgende artikelen van dit hoofdstuk van toepassing :
(...)

10° artikel 78, wordt vervangen door wat volgt :

« De modellen van voordrachtsakte en van verbeteringsakte worden door de Vlaamse Regering vastgelegd. »;
(...)

- het Digitaal Kiesdecreet van 25 mei 2012, artikel 9, §4, ingevoegd bij het decreet van (datum), dat luidt als volgt :

§4. De Vlaamse Regering wijst de entiteit aan die optreedt als verwerkingsverantwoordelijke als vermeld in artikel 4, 7), van verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG (algemene verordening gegevensbescherming), voor de verwerking van de persoonsgegevens die de Vlaamse Regering ontvangt conform paragraaf 1 tot en met 3.

12. De VTC maakt wel voorbehoud in die zin dat het advies ten dele gebaseerd is op de tekst van het decreet zoals die ingediend werd in het Vlaams Parlement, zodat wanneer de tekst van de relevante artikelen die aangenomen, bekrachtigd en afgekondigd wordt anders is, de inhoud van het advies mogelijk ook aangepast dient te worden en het aangepaste besluit opnieuw aan haar moet worden voorgelegd.
13. Volgende bepaling van het Lokaal en Provinciaal Kiesdecreet van 8 juli 2011 is daarnaast relevant voor wat de verwerking van persoonsgegevens betreft (onderlijning VTC):

Artikel 71

(...)

De persoonsgegevens van de kandidaten, met uitzondering van het rijksregisternummer, kunnen voor historisch onderzoek ter beschikking gesteld worden aan universiteiten, hogescholen of erkende onderzoeksinstituten die daarvoor een aanvraag indienen. Bij de voormelde aanvraag wordt een nauwkeurig omschreven onderzoeksproject gevoegd dat aan al de volgende voorwaarden voldoet: 1° het beantwoordt aan de geldende wetenschappelijke normen; 2° het bevat een gedetailleerde opsomming van de te raadplegen reeks gegevens; 3° het beschrijft de analysemethoden.

en de volgende bepaling van het Digitaal Kiesdecreet van 25 mei 2012:

Artikel 27.

Voor de uitvoering van hun opdrachten, omschreven in het Lokaal en Provinciaal Kiesdecreet, hebben de gemeentelijke hoofdbureaus, de stadsdistrictshoofdbureaus, de provinciedistrictshoofdbureaus en het Agentschap voor Binnenlands Bestuur :

1° toegang tot het Rijksregister van de natuurlijke personen, ingesteld door de wet van 8 augustus 1983 tot regeling van een Rijksregister van natuurlijke personen;

2° het recht om het identificatienummer van het Rijksregister te gebruiken.

14. Het komt de stellers van het Ontwerp toe om erover te waken dat – en dit ook voor de bestaande wet- en regelgeving – elke verwerking die in onderhavige context zal plaatsvinden een rechtvaardigingsgrond vindt in artikel 6 AVG.

15. Het Ontwerp van decreet bepaalt daarover in artikel 201/2 § 2:

De verwerking van persoonsgegevens, vermeld in deze titel, is gebaseerd op de taken van algemeen belang inzake controle op de uitgaven voor verkiezingspropaganda en verboden propagandamiddelen.

En verder :

Als de verwerking betrekking heeft op politieke opvattingen als vermeld in artikel 9, lid 1, van de algemene verordening gegevensbescherming, is ze toegelaten op basis van artikel 9, lid 2, g), van de voormelde verordening.

16. De VTC heeft geen opmerkingen wat dit betreft.

17. De VTC wenst in herinnering te brengen dat elke overheidsinmenging in de bescherming van de persoonlijke levenssfeer zoals gewaarborgd door artikel 8 van het EVRM², artikel 7 van het Handvest van de Grondrechten van de Europese Unie samengelezen met artikel 52.1 van het Handvest en artikel 22 van de Grondwet moet worden voorgeschreven in een 'voldoende precieze wettelijke bepaling' die beantwoordt aan een dwingende maatschappelijke behoefte en evenredig is met de nagestreefde doelstelling. In een dergelijke precieze wettelijke bepaling moeten de essentiële elementen³ van de met de overheidsinmenging gepaard gaande verwerkingen van persoonsgegevens omschreven zijn.⁴

18. Voor verwerkingen op basis van artikel 6, lid 1, e), AVG⁵, die niet zozeer betrekking hebben op het privé-leven, maar eerder enkel op de bescherming van persoonsgegevens, moet het doeleinde voldoende duidelijk blijken uit de taak van algemeen belang of voor de uitoefening van het openbaar gezag dat aan de verwerkingsverantwoordelijke is verleend door unierecht of lidstatelijk recht. Andere elementen van de verwerking die al duidelijk (eventueel impliciet) blijken uit de bestaande wetgeving moeten niet per se herhaald worden. De VTC vindt het niettemin een goede praktijk om dat wel te doen om een uniform kader te creëren waarop verschillende uitvoeringsbesluiten kunnen steunen. Bovendien maakt dit het veel gemakkelijker om de verwerkingen van persoonsgegevens te toetsen aan de AVG, zowel voor de toezichthouder als voor de betrokkenen. Er is dus een onderscheid te maken tussen de

² Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden.

³ Artikel 6, AVG vermeldt de volgende elementen:

- het doel van de verwerking;
- de types of categorieën van te verwerken persoonsgegevens; Deze gegevens moeten bovendien beperkt zijn tot wat noodzakelijk is voor de doeleinden waarvoor zij worden verwerkt („minimale gegevensverwerking”);
- de betrokkenen;
- de entiteiten waaraan en doeleinden waarvoor de persoonsgegevens mogen worden verstrekt;
- de opslagperioden;
- de aanduiding van de verwerkingsverantwoordelijke(n).

⁴ EHRM, arrest *Rotaru c. Roumania*, 4 mei 2000; GWH 23 april 2015, arrest nr. 44/2015, 63; GWH 5 oktober 2017, arrest nr. 100/2017, 17; GWH 15 maart 2018, arrest nr. 29/2018, 26; GWH 14 januari 2021, arrest nr. 2/2021, overw. B.22.1.e.e.; GWH 18 november 2021, arrest nr. 158/2021, overw. B.6; GWH 9 december 2021, B.53.1-B.53.2; R.v.St, adv. 68.936/AV van 7 april 2021 over een voorontwerp van wet *betreffende maatregelen van bestuurlijke politie tijdens een epidemische noodsituatie*, Parl.St. Kamer, 2020-2021, doc. nr. 551951/001, 94-98; SCHRAM, F., *Privacy & persoonsgegevens. Handboek*, Brussel, Politeia, 2019, 75-98, 111-116; DEGRAVE, E., "*L'é-gouvernement et la protection de la vie privée – Légalité, transparence et contrôle*", Collection du CRIDS, Larcier, Brussel, 2014, p. 161 e.v.

⁵ "e) de verwerking is noodzakelijk voor de vervulling van een taak van algemeen belang of van een taak in het kader van de uitoefening van het openbaar gezag dat aan de verwerkingsverantwoordelijke is opgedragen,"

legaliteitstoets (eisen waaraan de wettelijke basis moet voldoen om geldig te zijn) en de conformiteitstoets aan de AVG.

19. Aangezien met de vermelding van de essentiële elementen ook minstens gedeeltelijk tegemoetgekomen wordt aan artikel 5, 1, a), AVG, dat bepaalt dat persoonsgegevens moeten worden verwerkt op een wijze die ten aanzien van de betrokkene behoorlijk en transparant is, zal het ontbreken van deze elementen zwaardere transparantiemaatregelen vragen. Er zal immers niet naar wetgeving waarin de verwerking uitdrukkelijk geregeld is, kunnen verwezen worden.
20. De opstellers van de wettelijke en reglementaire teksten zullen moeten inschatten of de beoogde verwerking een meer uitgewerkte rechtsgrond nodig heeft. Daarbij moet in eerste instantie gekeken worden naar de graad van inmenging van de overheid in het privé-leven.
21. De VTC wijst erop dat er ook sprake is van persoonsgegevens als bedoeld in artikel 9 AVG, namelijk gegevens over politieke opvattingen.
22. Bijzondere categorieën van persoonsgegevens in de zin van de artikelen 9 en 10 AVG behoeven strengere beveiligingsmaatregelen. De VTC wijst op de toepasselijkheid van de artikelen 9 en 10, §2, WVG die aangeven welke bijkomende veiligheidsmaatregelen moeten voorzien worden:
 - de categorieën van personen aanwijzen die de persoonsgegevens kunnen raadplegen, waarbij hun hoedanigheid ten opzichte van de verwerking van de betrokken gegevens nauwkeurig moet worden omschreven;
 - de lijst van de aldus aangewezen categorieën van personen ter beschikking houden van de bevoegde toezichthoudende autoriteit voor gegevensbescherming;
 - ervoor zorgen dat de aangewezen personen door een wettelijke of statutaire verplichting, of door een evenwaardige contractuele bepaling ertoe gehouden zijn het vertrouwelijke karakter van de betrokken gegevens in acht te nemen.
23. Andere maatregelen kunnen geformuleerd worden op basis van een gegevensbeschermingseffectenbeoordeling (zie verder).

3. Doelbinding

24. Persoonsgegevens moeten voor welbepaalde, uitdrukkelijk omschreven en gerechtvaardigde doeleinden worden verzameld en mogen vervolgens niet verder op een met die doeleinden onverenigbare wijze worden verwerkt (artikel 5, 1, b), AVG).
25. Het volgende doeleinde kan uit het Ontwerp afgeleid worden: het mogelijk maken om na te kijken of alle kandidaten rechtsgeldig voorgedragen zijn voor de bedoelde verkiezing.
26. Dit doeleinde zou evenwel op zijn minst moeten blijken uit het opschrift van het besluit.
27. Het doeleinde is dan ook welbepaald en transparant. Verder is het doeleinde dat wordt nagestreefd nuttig en noodzakelijk, rekening houdend met het algemeen belang. Er is een evenwicht tussen het belang van de betrokkenen om hun rechten en vrijheden te vrijwaren en het algemeen belang om tot een verwerking van gegevens over te gaan.
28. De VTC is van oordeel dat het doeleinde welbepaald, uitdrukkelijk omschreven en gerechtvaardigd is.

4. Verantwoordelijkheid

29. Artikel 4.7) AVG bepaalt dat voor de verwerkingen waarvan de regelgeving het doel en de middelen vastlegt, de **verwerkingsverantwoordelijke** diegene is die daarin als dusdanig wordt aangewezen.
30. Artikel 1 van het Ontwerp duidt het Agentschap Binnenlands Bestuur aan als verwerkingsverantwoordelijke als vermeld in artikel 4, 7), van de algemene verordening gegevensbescherming, voor de verwerking van de persoonsgegevens via de elektronische procedure.
31. De decreetgever, de Vlaamse Regering en de verwerkingsverantwoordelijken moeten nagaan of het uitvoeren van een **gegevensbeschermingseffectenbeoordeling** (GEB - artikel 35 AVG)⁶ voor de verschillende gegevensstromen al dan niet noodzakelijk is.
32. De VTC meent alvast dat het uitvoeren van een GEB verplicht zal zijn gelet op **de lijst van de VTC**⁷ met verwerkingen waarvoor een Vlaamse bestuursinstantie een GEB moet uitvoeren conform artikel 35.4 van de AVG.
33. De VTC verwijst in dit kader naar het punt :
- 3) wanneer er op systematische wijze bijzondere categorieën van persoonsgegevens in de zin van artikel 9 van de AVG, evenals persoonsgegevens met betrekking tot strafrechtelijke veroordelingen of strafbare feiten zoals omschreven in artikel 10 van de AVG of gegevens van zeer persoonlijke aard (zoals financiële gegevens en gegevens over inkomen en vermogen, werkloosheid, betrokkenheid van jeugdzorg of maatschappelijk werk, gegevens omtrent huishoudelijke en privé-activiteiten, locatiegegevens) worden uitgewisseld tussen meerdere verwerkingsverantwoordelijken. GEVOELIGE GEGEVENS [criteria 4 en 5];*
34. De VTC wijst erop dat een GEB aan de VTC kan worden voorgelegd voor advies. Bij een hoog risico is de consultatie van de VTC verplicht⁸.

5. Minimale gegevensverwerking

35. Conform artikel 5.1, c), AVG, moeten de persoonsgegevens toereikend, ter zake dienend en beperkt zijn tot wat noodzakelijk is voor de doeleinden waarvoor zij worden verwerkt.
36. De **categorieën betrokkenen** zijn: kandidaten voor gemeenteraad, stadsdistrictsraad of provincieraad;
37. en de **categorieën gegevens** zijn: identificatiegegevens, politieke opvattingen.

⁶ Voor meer uitleg over en model van GEB, zie:

- <https://overheid.vlaanderen.be/vlaamse-toezichtcommissie-dpia>

- Info op website van de federale Gegevensbeschermingsautoriteit:

<https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/professioneel/avg/effectbeoordeling-geb>

- Aanbeveling CBPL nr. 01/2018 (<https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/publications/aanbeveling-nr.-01-2008.pdf>)

- Richtlijnen Groep 29 (WP 248) (<https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/publications/handleiding-gegevensbeschermingseffectbeoordeling.pdf>)

⁷ Beslissing VTC nr. O/2020/01 van 14 januari 2020 betreffende Aanname van de lijst met verwerkingen waarvoor een Gegevensbeschermingseffectbeoordeling dient te worden uitgevoerd conform artikel 35.4 van de Algemene Verordening Gegevensbescherming door Vlaamse bestuursinstanties

https://overheid.vlaanderen.be/sites/default/files/media/VTC/VTC_O_2020_01_DPIA_lijsten_v1_voor_web.pdf

⁸ Artikel 36, AVG bepaalt dit als volgt: "Wanneer uit een gegevensbeschermingseffectbeoordeling krachtens artikel 35 blijkt dat de verwerking een hoog risico zou opleveren indien de verwerkingsverantwoordelijke geen maatregelen neemt om het risico te beperken, raadpleegt de verwerkingsverantwoordelijke voorafgaand aan de verwerking de toezichthoudende autoriteit."

38. Wat de **ontvangers** betreft: het Agentschap Binnenlands Bestuur.
39. De VTC benadrukt dat de toegang tot de gevraagde gegevens enkel kan open gesteld worden voor de taken en het werkgebied waar iedere medewerker voor bevoegd is.
40. De VTC is van oordeel dat er voldaan wordt aan het principe van minimale gegevensverwerking.
41. De VTC wijst op het derde lid van paragraaf 1 van artikel 8 van de wet tot regeling van een Rijksregister van de natuurlijke personen: “§ 1. De machtiging om het Rijksregisternummer te gebruiken, wordt door de minister bevoegd voor Binnenlandse Zaken toegekend aan de overheden, instellingen en personen, bedoeld in artikel 5, § 1, wanneer dit gebruik noodzakelijk is voor de uitvoering van taken van algemeen belang. De machtiging om het Rijksregisternummer te gebruiken houdt de verplichting in dit Rijksregisternummer eveneens te gebruiken in de contacten met het Rijksregister van de natuurlijke personen. Er is geen machtiging vereist om het Rijksregisternummer te gebruiken wanneer dit gebruik uitdrukkelijk voorzien is door of krachtens een wet, een decreet of een ordonnantie.”⁹
42. In het Ontwerp wordt specifiek de **mededeling** geregeld van gegevens. Er zal rekening moeten gehouden worden met artikel 8 van het Vlaams e-govdecreet van 18 juli 2008, dat aan Vlaamse instanties de verplichting oplegt om protocollen af te sluiten voor de mededeling van persoonsgegevens aan andere overheden.
43. De VTC wijst erop dat optioneel advies aan haar kan gevraagd worden over een ontwerpprotocol.
44. Krachtens artikel 5.1, e) AVG mogen persoonsgegevens niet langer worden bewaard, in een vorm die het mogelijk maakt de betrokkenen te identificeren, dan noodzakelijk voor de verwezenlijking van de doeleinden waarvoor zij worden verwerkt.
45. Wat de **bewaartermijn** betreft, voorziet het decreet dat de maximale bewaartermijn voor de persoonsgegevens 210 dagen na de verkiezingen bedraagt. Deze termijn wordt evenwel niet verantwoord.
46. De VTC vraagt om deze termijn te verantwoorden zodat nagegaan kan worden of voldaan is aan de vereisten van de AVG.

6. Juistheid

47. Persoonsgegevens moeten juist zijn en zo nodig worden geactualiseerd (artikel 5, 1, d), AVG).
48. Het Ontwerp bevat geen bepalingen hierover. De VTC beveelt aan dat de verwerkingsverantwoordelijke hiertoe de nodige maatregelen neemt.

7. Rechten van de betrokkenen en transparantie

49. Artikel 12 AVG bepaalt dat de verwerkingsverantwoordelijke passende maatregelen neemt opdat de betrokkene de in de artikelen 13 en 14, AVG bedoelde informatie en de in de artikelen 15 tot en met 22 en artikel 34, AVG bedoelde communicatie in verband met de verwerking in een beknopte, transparante, begrijpelijke en gemakkelijk toegankelijke vorm en in duidelijke en eenvoudige taal ontvangt.
50. De VTC is van oordeel dat het aanbevolen is om het Ontwerp aan te vullen met de verplichting om de **vermeldingen** zoals bedoeld in randnummer 49, op te nemen in de communicatie met de burger zodat de betrokkenen goed

⁹ Zie artikelen 5 en 8 van de wet van 8 augustus 1983 tot regeling van een Rijksregister van de natuurlijke personen

geïnformeerd worden over de verwerking van hun persoonsgegevens en het voor de betrokkenen duidelijk is wat hun rechten zijn en tot wie zij zich moeten richten voor de uitoefening van hun rechten.

8. Beveiligingsmaatregelen

51. Artikel 32 AVG verplicht de verwerkingsverantwoordelijke om gepaste technische en organisatorische maatregelen te treffen die nodig zijn voor de bescherming van de persoonsgegevens. Deze maatregelen moeten een passend beveiligingsniveau verzekeren rekening houdend, enerzijds, met de stand van de techniek ter zake en de kosten voor het toepassen van de maatregelen en, anderzijds, met de aard van de te beveiligen gegevens en de potentiële risico's.
52. De VTC wijst erop dat aangezien de gegevens bijzondere categorieën van persoonsgegevens betreft een bijzondere aandacht vereist is inzake informatieveiligheid.
53. Artikel 32, AVG wijst op een aantal voorbeeldmaatregelen om, waar passend, een op het risico afgestemd beveiligingsniveau te waarborgen:
- de pseudonimisering en versleuteling van persoonsgegevens;
 - het vermogen om op permanente basis de vertrouwelijkheid, integriteit, beschikbaarheid en veerkracht van de verwerkingssystemen te garanderen;
 - het vermogen om bij een fysiek of technisch incident de beschikbaarheid van en de toegang tot de persoonsgegevens tijdig te herstellen;
 - een procedure voor het op gezette tijdstippen testen, beoordelen en evalueren van de doeltreffendheid van de technische en organisatorische maatregelen ter beveiliging van de verwerking.
54. Voor de concrete uitwerking hiervan wijst de VTC op de aanbeveling¹⁰ ter voorkoming van gegevenslekken en op de referentiemaatregelen¹¹ die bij elke verwerking van persoonsgegevens in acht zouden moeten worden genomen. De VTC benadrukt ook het belang van een behoorlijk gebruikers- en toegangsbeheer¹² en een logging van de toegangen zodat de functionaris en de toezichhouders kunnen controleren wie wanneer toegang had tot welke gegevens, wat zijn/haar acties waren en waarom¹³.
55. Voor zover er gedacht wordt aan het gebruik van cloudtoepassingen, verwijst de VTC naar haar adviezen en aanbevelingen daarover¹⁴.
56. Het Ontwerp voorziet dat het Agentschap Binnenlands Bestuur de elektronische procedure ter beschikking stelt en die elektronische procedure bekendmaakt op zijn webtoepassing. De VTC gaat ervan uit dat deze elektronische procedure in overeenstemming is met de AVG en meer bepaald met de beginselen van privacy by design en privacy by default.

¹⁰ Aanbeveling CBPL nr. 01/2013

(<https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/publications/aanbeveling-nr.-01-2013.pdf>)

¹¹ Referentiemaatregelen CBPL voor de beveiliging van elke verwerking van persoonsgegevens, Versie 1.0 (<https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/publications/nota-inzake-de-beveiliging-van-persoonsgegevens.pdf>)

¹² Zie ook Aanbeveling CBPL nr. 01/2008

(<https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/publications/aanbeveling-nr.-01-2008.pdf>)

Verschillende instanties kunnen hiervoor aangepaste technologische oplossingen bieden (zoals bijvoorbeeld de Kruispuntbank van de Sociale zekerheid).

¹³ *Audit trailing of beveiligd controlespoor.*

¹⁴ <https://overheid.vlaanderen.be/vlaamse-toezichtcommissie-cloud>

III. BESLUIT

57. De VTC is van oordeel dat het voorgelegde voorontwerp voldoende waarborgen zou kunnen bieden wat de bescherming van de persoonsgegevens van de betrokkenen betreft, op voorwaarde dat daarin volgende elementen bijkomend worden geïmplementeerd, inzonderheid:

- de doelstelling laten blijken uit het opschrift van het besluit (luik 3);
- een gegevensbeschermingseffectenbeoordeling uitvoeren (luik 4);
- de bewaartermijn verantwoorden (luik 5);
- de nodige maatregelen nemen voor de juistheid van de gegevens (luik 6);
- de transparantiemaatregelen uitwerken (luik 7).

Hans Graux,
Vorzitter VTC

Getekend door: Hans Graux (Signature)
Getekend op: 2023-08-01 13:49:48 +02:0
Reden: Ik keur dit document goed

